

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
Сержанов В.В.
« 01 » червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія та політика ціноутворення

Рівень вищої освіти: **Перший (бакалаврський)**
Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**
Спеціальність: **051 Економіка**

Освітня програма: **Економіка підприємства**

Статус дисципліни: **Обов'язкова**
Мова: **Українська**

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та політика ціноутворення» для здобувачів вищої освіти: Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки; Спеціальність: 051 Економіка; Освітня програма: Економіка підприємства, Логістика.

Розробник: Палійчук Є.С., к.е.н., доцент кафедри економічної теорії

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної теорії протокол № 7 від «6» травня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ Молнар О.С

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету протокол № 6 від «1» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Шуліко А.О.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	1-й	2-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи – 4.5	1-й	2-й
	Лекції:	
	38	36
	Практичні (семінарські):	
	18	4
Вид підсумкового контролю: письмовий	Самостійна робота:	
	76	128
Форма підсумкового контролю: екзамен	Індивідуальна робота:	
	30	30

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія та політика ціноутворення» є формування у студентів комплексу знань з теоретичних та методологічних основ ціноутворення, оволодіння ними прийомами розробки цінової політики і стратегії, методами розрахунків внутрішніх, зовнішньо-торговельних, світових, оптових і роздрібних цін, цін міжнародних контрактів та інше. Студенти повинні знати: теоретичні аспекти формування ціни та розробки цінової політики; цінову політику держави та її основні цілі; особливості формування цін на зовнішньому ринку; вміти: визначати ціну з врахуванням її структурних елементів; використовувати методи ринкового ціноутворення; визначати величину податків до сплати.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

- СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.
- СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Так, як дана дисципліна викладається на першому курсі, то вона не потребує передумов вивчення інших дисциплін.

4. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно ОП «Економіка підприємства», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки	ПРН 3
Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.	ПРН 4
Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин	ПРН 11
Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.	ПРН 20
Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	ПРН 21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «Теорія та політика ціноутворення»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати та вміти застосовувати методи економічних досліджень, володіти категорійним апаратом. Розуміти засади функціонування економіки на мікро- та макрорівні.	ПРН 3
Розуміти закони попиту та пропозиції, закон спадної віддачі факторів виробництва.	ПРН 4
Знати зміст, структура та типи економічних систем.	ПРН 4

Знати основні принципи функціонування ринку як саморегулюючої системи.	ПРН 11
Розуміти суть конкуренції та її роль у функціонуванні ринкової системи. Знати види монополій та зясувати функції держави у боротьбі з монополіями, знати антимонопольне законодавство.	ПРН 11
Вільно спілкуватися державною та англійською мовами під час проведення національних та міжнародних змагань, участі у науково-практичних проектах та презентації результатів своїх досліджень як усно, так і письмово.	ПРН 20
Використовувати методи аналізу та синтезу під час підготовки до практичних завдань, написання наукових робіт.	ПРН 21
Вміти застосовувати метод наукових абстракцій в процесі дослідження економічних явищ.	ПРН 21
Зясувати суть функції домогосподарства як суб'єкта ринкових відносин.	ПРН 21
Знати місце домогосподарств в кругообігу продуктів, ресурсів і доходів.	ПРН 21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; модульні контрольні роботи; екзамен; виконання індивідуальних та групових навчально-дослідницьких завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи що створюються на основі програмних результатів навчання; виконання тестових завдань.

Самостійна робота також включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед екзаменом; опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; побудову мультимедійних презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми професійно орієнтованої проблематики з елементами наукового дослідження та його презентація; дослідження практичних ситуацій; розв'язування тестових завдань; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота здобувачів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, індивідуальними семестровими завданнями та методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання.

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають: поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти екзамен, – 35 балів); модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни; підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна робота на лекційних заняттях; активна участь у виконанні практичних завдань; активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських, тестування, написання реферативних робіт тощо. Форми організації поточного контролю: індивідуальна, групова, фронтальна. Методи поточного контролю: усний та письмовий. Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові завдання та тести.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання індивідуальних завдань є: здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання: за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція (оглядова, проблемна, тощо); наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні); за ступенем самостійності мислення здобувачів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі), метод «мозкового штурму» та ін.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання.

Форми поточного контролю: перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів

проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – реферат, стаття, есе тощо). **Форма модульного контролю:** модульні контрольні роботи. **Форма підсумкового семестрового контролю:** екзамен.

Студенти вивчають дану дисципліну протягом семестру і складається із двох модулів. В кінці кожного модуля (лекції, практичні заняття) виконується модульна контрольна робота.

Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною системою за кожний модуль – по 50 балів за модульну контрольну роботу та 50 балів також виставляє викладач на підставі результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і тестування) та індивідуальної (самостійної) роботи студента (практичний компонент – реферат, доповідь, стаття, есе тощо).

Критерії оцінювання знань та підсумкового контролю.

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студента з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів:

- поточного контролю знань;
- підсумкового контролю знань (залік/екзамен).

Поточний контроль знань студентів здійснюється за двома складовими: - контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру; - контроль за виконанням модульних завдань.

При контролі систематичності та активності роботи студента оцінці підлягають:

- відвідування семінарських занять;
- активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу;
- підготовка і презентація рефератів, наукових доповідей, участь в олімпіадах тощо.

Максимальна оцінка контролю систематичності та активності роботи студента становить 10 балів.

Порядок оцінювання:

10 балів – відвідано не менше 90% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

7 балів – відвідано не менше 75% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно»

5 балів – відвідано не менше 60% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

3 балів – відвідано не менше 50% семінарських (практичних) занять та отримано оцінки «добре», «відмінно».

Систематичність та активність роботи всіх інших студентів оцінюється в «0»балів.

Оцінювання індивідуальної (самостійної) роботи здійснюється у межах 20 балів:

- **10 балів** – за підготовку рефератів, проектних та творчих робіт, а саме:

- за підготовку рефератів – до 3 балів за 1 роботу;

- проектних робіт – до 3 балів за 1 роботу;

- творчих робіт – до 3 балів за 1 роботу;

- **10 балів** – за участь в наукових конференціях, підготовку науково-дослідних статей та їх озвучення, опрацювання наукових статей та першоджерел, участь в олімпіадах та конкурсах, а саме:

- за участь в наукових конференціях – до 3 балів за 1 роботу;

- підготовку науково-дослідних статей та їх озвучення – до 2 балів за 1 роботу;

- опрацювання наукових статей та першоджерел – до 2 балів за 1 роботу; -участь в олімпіадах та конкурсах – до 3 балів за 1 роботу;

Модульний контроль

Протягом семестру студенти виконують два модульні завдання, кожне з яких оцінюється в діапазоні від **0 до 50 балів**.

Модульне завдання виконується у вигляді письмової контрольної роботи і включає два теоретичні питання та тести;

Недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи, незагальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк (мінус 5 балів);

Максимальна оцінка одного модульного контролю становить 50 балів.

В разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин студент має право за дозволом декана скласти їх протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Підсумкова оцінка з дисципліни.

Контроль успішності студента здійснюється з використанням методів і засобів що визначаються університетом. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в УжНУ, ресструється прийнятим в університеті чином з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

За результатами підсумкової атестації зі змістового модуля (дисципліни) результати оцінювання перераховуються в шкалу оцінювання ECTS та національну шкалу за системою: **Семестрова оцінка є середньоарифметичною сумою балів двох змістових модульних контролів.** Наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80 балів; за результатами другого модульного контролю отримав 100 балів; семестрова оцінка у подібному випадку складе: $(80+100)/2 = 90$ (за шкалою ECTS – «А»; за розширеною національною шкалою – «відмінно»).

Студент, який в результаті поточного оцінювання, або підсумкового контролю за змістовними модулями отримав більше 60 балів і отриманий бал його влаштовує, має право не складати екзамен із дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент(ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль з дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав менше **60 балів зобов'язаний** складати екзамен із дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час заліку оцінені менш ніж **60 балів**, він (вона) рахуються такими, що не здали підсумковий контроль.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці

Шкала оцінювання навчальних досягнень

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5, T6	ICP	50	100
8	8	8	8	8			

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10, T11	T12, T13	ICP	50	100
8	8	8	8	8			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40	5	40
Доповіді згідно переліку індивідуальних завдань	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – здобувачі, які отримали не менше 35 балів. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати МКР та поточного контролю під час практичних, самостійної та індивідуальної роботи. До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень здобувача та відповідні відсотки за виконану роботу. Слід вважати, що знання, уміння та навички здобувача відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
F	0-35%	Здобувач: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання
FX	35-59%	Здобувач: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
E	60-63 %	Здобувач: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вміє за зразком виконати основне навчальне завдання
D	64-73%	Здобувач: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
C	74-81 %	Здобувач: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання
B	82-89 %	Здобувач: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані; має сформовані навички використання методів навчання і виховання

Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
А	90 - 100%	<p>Здобувач: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності;</p> <p>вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи;</p> <p>вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності;</p> <p>використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі; має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень</p> <p>вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань</p>

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Ціна і її сутність, функції цін в економіці.

1. Економічна сутність ціни. Закон цін.
2. Економічна вартість як основа ціни реалізації. ,
3. Функції цін в ринковій економіці

Тема 2. Принципи ринкового ціноутворення.

1. Закони попиту та пропозиції.
2. Зовнішні і внутрішні фактори, що формують ціну.
3. Принципи ринкового ціноутворення.

Тема 3. Ціноутворення на ринках різних типів.

1. Дослідження ринку для цілей ціноутворення.
2. Типи ринків за ступенем конкурентності.
3. Особливості ціноутворення на ринку вільної конкуренції.
4. Особливості ціноутворення на ринку монополістичної конкуренції.
5. Особливості ціноутворення на ринку монополістичної конкуренції.
6. Особливості ціноутворення на монопольному ринку.

Тема 4. Система цін.

1. Види цін за різними ознаками класифікації.
2. Зміст диференціації цін.

3. Умови поставки в цінах.
4. Знижки і надбавки до цін, їх призначення та розрахунок.

Тема 5. Витрати в структурі ціни виробництва.

1. Собівартість продукції: сутність і класифікація витрат.
2. Калькулювання собівартості.
3. Сутність змінних та постійних витрат.

Тема 6. Прибуток у структурі ціни виробництва.

1. Поняття необхідного (цільового) прибутку.
2. Методи визначення цільового прибутку в ціні.
3. Визначення мінімального та оптимального обсягу виробництва і обсягу реалізації.

Модуль 2

Тема 7. Структура ціни реалізації і її розрахунок.

1. Структура відпускної ціни виробника.
2. Податки в цінах.
3. Націнка оптової торгівлі (збутова націнка) і її структура.
4. Націнка роздрібною торгівлі (торгова націнка) і її структура.

Тема 8. Державне регулювання цін у ринковій економіці.

1. Необхідність і задачі державного регулювання цін.
2. Повноваження органів влади в регулюванні цін.
3. Методи прямого регулювання цін.
4. Бюджетно-фінансові методи непрямого регулювання цін.
5. Державний контроль за цінами.

Тема 9. Цінова політика підприємства.

1. Сутність та принципи цінової політики підприємства.
2. Види цінової політики підприємства.
3. Поточне (оперативне) регулювання цін.

Тема 10. Цінова стратегія підприємства на ринку.

1. Цілі цінової політики підприємства.
2. Основні цінові стратегії підприємства на ринку.

Тема 11. Методи встановлення цін.

1. Витратне і «ціннісне» (маркетингове) ціноутворення.
2. Методи витратного ціноутворення.
3. «Ціннісні» методи ціноутворення.
4. Сутність нормативно-параметричного ціноутворення.

Тема 12. Життєвий цикл товару на ринку.

1. Поняття життєвого циклу товару на ринку (ЖЦТ).
2. Встановлення ціни на кожній стадії ЖЦТ.
3. Цінова і нецінова конкуренція.

Тема 13. Встановлення цін на експортну продукцію.

1. Структура цін експорту та імпорту.
2. Фактори, що впливають на рівень цін експорту.
3. Методика встановлення експортної ціни.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Лекції	практ. (сем.)	лаб.	інд.	самоств. роб.		лекції	практ. (сем.)	лаб.	інд.	самоств. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Змістовний модуль 1.</i>												
Тема 1. Ціна і її сутність, функції цін в економіці.	11	2	2		1	6	13	2			1	10
Тема 2. Принципи ринкового ціноутворення.	13	2	2		3	6	16	2	1		3	10
Тема 3. Ціноутворення на ринках різних типів.	12	2	2		2	6	13	1			2	10
Тема 4. Система цін.	17	4	4		3	6	16	1			3	12
Тема 5. Витрати в структурі ціни виробництва.	17	4	4		3	6	17	1	1		3	12
Тема 6. Прибуток у структурі ціни виробництва.	19	4	4		3	8	14	1			3	10
Всього за ЗМ № 1	89	18	18		15	38	89	8	2		15	64
Тема 7. Структура ціни реалізації і її розрахунок.	13	3	3		2	5	14	2	1		2	9
Тема 8. Державне регулювання цін у ринковій	13	3	3		2	5	14	2			2	10

економіці.												
Тема 9. Цінова політика підприємства.	13	3	3		2	5	12	1			2	9
Тема 10. Цінова стратегія підприємства на ринку.	12	3	2		2	5	12	1			2	9
Тема 11. Методи встановлення цін.	13	3	3		2	5	14	2	1		2	9
Тема 12. Життєвий цикл товару на ринку.	12	3	2		2	5	12	1			2	9
Тема 13. Встановлення цін на експортну продукцію.	15	2	2		3	8	13	1			3	9
Всього за ЗМ № 2	91	20	18		15	38	91	10	2		15	64
Усього годин	180	38	36		30	76	180	18	4		30	128

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Ціна і її сутність, функції цін в економіці.	2	
2	Тема 2. Принципи ринкового ціноутворення.	2	1
3	Тема 3. Ціноутворення на ринках різних типів.	2	
4	Тема 4. Система цін.	4	
5	Тема 5. Витрати в структурі ціни виробництва.	4	1
6	Тема 6. Прибуток у структурі ціни виробництва.	4	
7	Тема 7. Структура ціни реалізації і її розрахунок.	3	1
8	Тема 8. Державне регулювання цін у ринковій економіці.	3	
9	Тема 9. Цінова політика підприємства.	3	
10	Тема 10. Цінова стратегія підприємства на ринку.	2	
11	Тема 11. Методи встановлення цін.	3	1
12	Тема 12. Життєвий цикл товару на ринку.	2	
13	Тема 13. Встановлення цін на експортну продукцію.	2	

Разом	36	4
--------------	-----------	----------

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Ціна і її сутність, функції цін в економіці.	6	10
2	Тема 2. Принципи ринкового ціноутворення.	6	10
3	Тема 3. Ціноутворення на ринках різних типів.	6	10
4	Тема 4. Система цін.	6	12
5	Тема 5. Витрати в структурі ціни виробництва.	6	12
6	Тема 6. Прибуток у структурі ціни виробництва.	8	10
7	Тема 7. Структура ціни реалізації і її розрахунок.	5	9
8	Тема 8. Державне регулювання цін у ринковій	5	10
9	Тема 9. Цінова політика підприємства.	5	9
10	Тема 10. Цінова стратегія підприємства на ринку.	5	9
11	Тема 11. Методи встановлення цін.	5	9
12	Тема 12. Життєвий цикл товару на ринку.	5	9
13	Тема 13. Встановлення цін на експортну продукцію.	8	9
Разом		76	128

Індивідуальна робота студентів:

- виконання індивідуального завдання (презентація);
- розв'язування розрахункових та тестових завдань.

Виконання індивідуального завдання кожним студентом. Цей вид робіт спрямований на підготовку презентаційного матеріалу, щодо тем (розділів, питань) самостійного опрацювання (наведені вище).

Самостійна робота також включає:

Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до семінарських (практичних) занять; систематизацію вивченого матеріалу перед екзаменом; опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; переклад іноземних джерел встановленої тематики; розроблення мультимедійних презентацій тощо.

Перелік тем для самостійної роботи студента:

1. Зовнішні і внутрішні фактори, що формують ціну.

2. Характеристика ринків по рівню конкуренції.
3. Характеристика типів ринків для цілей ціноутворення.
4. Види цін за різними ознаками класифікації.
Сутність індикативних цін та області їх застосування.
Визначення надбавок та знижок до оптової ціни з урахуванням розміру економічного ефекту.
5. Середні витрати та їх місце в аналізі витрат.
Нормативи накладних витрат в ціні.
6. Поняття необхідного прибутку.
Планова рентабельність в ціні.
7. Структура роздрібною ціни.
ПДВ у структурі ціни.
8. Державний контроль за цінами.
Сутність, призначення і цілі державного регулювання цін.
Методи державного регулювання цін.
Пряме та економічне регулювання цін.
9. Види цінової політики підприємства.
10. Поточне (оперативне) регулювання цін.
11. Переваги та недоліки витратного ціноутворення.
Параметричне ціноутворення.
12. Цінова і нецінова конкуренція.
Стратегії ціноутворення на кожній стадії життєвого циклу товару.
13. Вплив митної політики на ціноутворення в зовнішньоекономічному комплексі.
Ціни в механізмі керування зовнішньоекономічним комплексом.
14. Ціни біржової торгівлі.
15. Цінова політика підприємства.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Закон України Про ціни і ціноутворення: від 21.06.2012 р. № 5007-VI
2. Закон України Про захист від недобросовісної конкуренції: від 18.12.2008 р. № 689-VI
3. Закон України Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції: від 18.02.1992 р.
4. Про ціноутворення в умовах реформування економіки: Постанова КМ України від 21.10.1994 р. № 733.
5. Положення про Державну інспекцію України по контролю за цінами: Постанова КМ України від 30.03.2012 р. № 236/2012.
6. Положення про державне регулювання цін (тарифів) на продукцію виробничо-технічного призначення, товари народного споживання, роботи і послуги монопольних утворень: Постанова КМ України від 22.02.2005 р. № 135.
7. Верхоглядова Н.І. Основи ціноутворення [Текст] : Навчальний посібник. / Н. І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна, Н. А. Іваннікова, Я. Я. Слабко, Ю. В. Лисенко. – К.: Кондор,

2006 р.– 252 с.

8. Захарченко В. І. Методичні основи регіонального ціноутворення на промислову продукцію [Електронний ресурс] / В. І. Захарченко, Н. М. Андрієнко // Економіка: реалії часу. - 2015. - № 2. - С. 201-206. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2015_2_32
9. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами і витратами: навч. посіб. – 2-ге вид. – К.:ЦУЛ, 2011. – 320 с.
10. Колесников О. В. Ціноутворення: навч. посіб. / Колесников О. В. -3-е вид., випр. та доп. . – К.: ЦУЛ, 2007. – 144 с.
11. Корнєв В.Л. Цінова політика підприємства.-К.: КНЕУ, 2001.
12. Мазур О. Є. Ринкове ціноутворення: навч. посіб./ [Мазур О. Є.]. – К.: ЦУЛ, 2011.- 480с.
13. Основи ціноутворення: підруч./ [Ред. Олійник Д.І., Кириченко О.А., Денисенко М.П.]. – К.: Професіонал, 2009.- 384 с.
14. Цацулин А.Н. Цены и ценообразование в системе маркетинга.-М.: Филинь, 1998.
15. Ціни і ціноутворення [Текст] : навч. посіб. / Пінішко В. С., Рудницька О. С., Юсипович О. І. ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Л. : Вид-во Львів. комерц. акад., 2013. - 191с.
16. Ціноутворення в умовах ринку: навч. посіб. [Літвінов Ю. І., Останкова Л.А., Літвінова Т. М. та ін.]. – К.: ЦУЛ, 2010.- 400 с.
17. Філіна Г.І. Управління витратами та цінами: навч. посіб. / Філіна Г.І. – К.: Персонал, 2008. – 240с.
18. Шевчук Д. А. Ценообразование: учеб. пособие / Д. А. Шевчук.– М.: ГроссМедиа: РОСБУХ, 2008. – 240 с.
19. Шуляк П.Н. Ценообразование: Учебно-практическое пособие. - 12-е изд., перераб. И доп. - М.: Дашков и К, 2010. - 196 с.
20. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЦІНОУТВОРЕННЯ»
<https://maup.com.ua/assets/files/lib/metod/9464.pdf>
21. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Ціна і ціноутворення»
http://www.posek.km.ua/images/stories/KAFEDRS/Oblik/OPOblik/prohrama_tsina_i_tsinoutvorennya.pdf

Допоміжна література

1. Афонін А. С. Ціноутворення в бізнесі. – К.: МАУП, 2005. – 234 с.
2. Базднікин А.С. Цены и ценообразование : Учебное пособие.- М.: Юрайт.- Издат., 2008 – 332 с.

3. Безкоровайна С.В. Методологія формування цінової політики підприємства //Актуальні проблеми економіки. - 2006. - № 6. - С.31-34.
4. Биншток Ф. И. Ціноутворення. – К.: Либідь, 2007. –187 с.
5. Мазур О.Є. Ринкове ціноутворення: навч. Посібн. : К.: Центр учбової літератури, 2012.-480с.
6. Марущак Володимир Петрович. Державно-правове регулювання: економіка і ціни: монографія / В. П. Марущак, О. В. Юрченко. - Одеса : ВМВ, 2014. - 189 с.
7. Окландер М.А., Чукурна О.Л., Маркетингова цінова політика Навч. Пос. – К.: центр учбової літератури, 2012 -240с.
8. Омецінська І.Особливості формування повної собівартості продукції (робіт, послуг) в управлінському обліку для цілей ціноутворення [Електронний ресурс] / І. Омецінська // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2018. - Вип. 4. - С. 120-133. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2018_4_13
9. Пінішко В.С. Ціни і ціноутворення: навч. посіб. - Л. : Вид-во Львів. комерц. акад., 2013. - 191 с.
10. П'ятак І. В. Ціноутворення та фактори впливу на становлення цінової політики [Електронний ресурс] / І. В. П'ятак // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2012. - № 4. - С. 130-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2012_4_31
11. Полещук И.И., Терешина В.В, Ценообразование Учебник.-Мн.: БГЭУ, 2011. – 303 с.
31. Трансфертне ціноутворення: проблеми та перспективи / В. С. Альошкін // Часопис економічних реформ. - 2013. - № 4. - С. 74-79. - Режим доступу:nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2013_4_14
12. Тимофеева Н. Я. Проблеми ціноутворення в Україні / Н. Я. Тимофеева // Управління розвитком . - 2014. - № 1. - С. 81-82. - Режим доступу: nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_1_35
13. Чаплінський Ю. Б. Особливості маркетингового ціноутворення на різних типах ринків [Електронний ресурс] / Ю. Б. Чаплінський, С. В. Войцих // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2018. - Вип. 1-2. - С. 84-90. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2018_1-2_13